

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

пошукача ПРОКОПОВОЇ МАРІЇ ВЯЧЕСЛАВІВНИ на тему :

«Профілактика карієсу зубів та захворювань тканин пародонта у дітей з вродженою глухотою» представлену на здобуття

наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю

14.01.22-стоматологія- у спеціалізовану Вчену раду

Д.64.600.02 при Харківському національному медичному університеті

МОЗ України»

Як відомо, завчасне запобігання виникненню та розвитку основних стоматологічних захворювань, серед яких переважає карієс зубів та патологія тканин пародонту, надійно забезпечує стоматологічне та загальне здоров'я як в дитинстві, так і дорослому віці. Досягнення вітчизняної та іноземної профілактичної стоматології дозволяють не тільки знизити поширеність та інтенсивність патологічних станів, але й дають реальну надію на їх ліквідацію взагалі в перспективі, що доведено зусиллями медичної науки та практики передових країн Європи. Наукові розробки з вивчення етіології та патогенезу карієсу зубів та запальних і дистрофічних станів у пародонті дозволили розробити та запровадити в життя ефективні профілактичні заходи етіотропного та патогенетичного спрямування, що можна рахувати як відчутні здобутки вітчизняної превентивної стоматології. Разом з тим існують відомі тонкощі факторів виникнення та розвитку патологічних процесів органів ротової порожнини, особливо на тлі соматичних захворювань дітей та дорослих, які ще знаходяться поза увагою дослідників і які повинні бути свідомо враховуватись в комплексній первинній стоматологічній профілактиці. Тому виконана пошукачем ПРОКОПОВОЮ М.В. дисертаційне дослідження має усі ознаки актуальності, наукової новизни та практичної доцільності, так як ґрунтується на оригінальному вивченні особливостей патогенезу демінералізації твердих тканин зубів та запалення пародонту у

дітей з вродженою глухотою та розробці коректних превентивних заходів у таких осіб.

Обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукова новизна результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження виконане у відповідності до плану НДР кафедри стоматології Харківського національного медичного університету МОЗ України «Удосконалення та розробка нових індивідуальних методів діагностики та лікування стоматологічних захворювань у дітей та дорослих» (№ ДР 0112u002382) . при цьому пошукач самостійно виконав низку окремих фрагментів названої теми. В процесі виконаних досліджень були отримані нові та уточнені вже відомі дані відносно етіології та патогенезу демінералізації твердих тканин зубів та тканин пародонту у дітей з вродженою глухотою, що дозволило пошукачеві створити власну концепцію природи основних стоматологічних захворювань у таких осіб та розробити і запровадити в клініку власний більш ефективний у порівнянні з відомими ЛПК.

Пошукач довів, що вроджена глухота супроводжується більш високою поширеністю карієсу зубів / більш 80%/ та хронічного гінгівіту / більш 90%/, переважно гострого та ускладненого перебігу. Одночасно з цим особи з вродженою глухотою мають високу ступінь забруднення ротової порожнини, як суттєвий чинник карієсу та гінгівіту. Ці ж обставини спонукають до суттєвих змін мікроекології порожнини рота, активуючи гліколітичні та грамнегативні бактерії, що мають пряме відношення до процесів демінералізації та запалення ясен. Пошукачем встановлено, що слухова депривація сама по собі призводить до суттєвих змін гомеостазу хворих дітей за зниженням ступеню біохімічних та імунологічних констант ротової рідини, зниження активності ферментів антиоксидантної системи тощо. Таким чином, виявлені суттєві поламки в основних ланках ланцюга патогенеза демінералізації тканин зубів

та запалення ясен, що дозволить логічно та свідомо обґрунтувати власну схему ЛПК з високим превентивним ефектом.

З урахуванням отриманих результатів клінічних, параклінічних та лабораторних даних у хворих на вроджену глухоту визнано доцільним в схему ЛПК включити, окрім індивідуальної та професійної гігієни ротової порожнини, призначення адаптогенів рослинного походження /екстракт паростків пшениці/ та вітчизняний зубний еліксир. Активне використання складного ЛПК навіть на протязі одного місяця призводить до суттєвого профілактичного результату.

Теоретичне значення результатів дослідження.

Отримані пошукачем результати власних спостережень епідеміологічного, клінічного, параклінічного та лабораторного характеру після доцільного математичного обчислення цифрових даних свідчать про всі ознаки суттєвого авторського вкладу в питання теорії і практики превентивної стоматологічної профілактики через оцінку провідних чинників виникнення карієсу зубів та запалення тканин пародонту з визначенням основних ланок ланцюга патогенезу цих патологічних процесів та обґрунтуванням власного ЛПК для попередження основних стоматологічних захворювань у дітей з вродженою глухотою. Слід погодитись з тезою, що пошукач значно поглибив питання етіології та патогенезу карієсу зубів та хронічного гінгівіту у конкретній популяції дітей зі слуховою депривацією, що дозволило обґрунтувати та успішно застосувати в клініці власний ЛПК етіотропного та патогенетичного спрямування. Отримані автором високі превентивні результати зі збереження стоматологічного здоров'я підтверджують зрілість дослідницького напрямку та наукового і практичного достойного рівня пошукача як молодого науковця.

Практичне значення результатів дослідження.

Це значення ґрунтується на тому, що пошукач удосконалив уявлення про етіологію і патогенез карієсу зубів та запалення пародонту у дітей з вродженою глухотою з конкретним установленням етіологічних чинників та найбільш важливих ланок в ланках ланцюга механізму розвитку демінералізації емалі та дентину зубів і запалення ясен у таких осіб. Все це склало логічне підґрунтя для створення власного лікувально-профілактичного комплексу етіологічного та патогенетичного коректуючого спрямування, який включав ендогенні та екзогенні засоби та гігієнічні систематичні заходи. Регулярне використання на протязі 30 днів ЛПК дітьми з вродженою глухотою складного препарату, який містить біоадаптоген, біотрит, лецитин, аскорбінову кислоту, натрій фтористий, солі кальцію, цитрат, цетавлон тричі на добу, ополіскування порожнини рота зубним еліксиром /лізоцим, цитавлон, овомукоїд/ тричі на добу на тлі дворазового гігієнічного догляду органів порожнини рота дозволило отримати високий та стійкий профілактичний ефект / зниження поширеності запалень ясен до 17 %, досягнути редукції приросту карієсу зубів до 82%/, що значно ефективніше у порівнянні з кращими результатами інших авторів.

Тому є логіка в тому, що авторський ЛПК було впроваджено в клініку центрів дитячої стоматології медичних вишів м. Львова, Тернопіля, Ужгорода та дитячих поліклінік Закарпаття та м. Харкова. Основні положення дисертації повідомлено на профільних науково-практичних конференціях вітчизняного та міжнародного рівня в м. м. Харкові, Одесі, Києві, Симферополі, Новосибірську, Санкт-Петербурзі, Белгороді тощо.

Достовірність отриманих результатів.

В проведених пошукачем дослідженнях використані сучасні та адекватні клініко-лабораторні та математичні методи. Обстеження тематичних осіб проведене в стандартних умовах спеціалізованих клінік кафедри стоматології

та відділень дитячої стоматології в м. Харкові. Результати спостережень в динаміці вносились у власно розроблену медичну карту. Одночасно фіксувались показники параклінічного, епідеміологічного, лабораторного досліджень з сучасною математичною обробкою цифрових даних.

Таким чином, вибір об'єктів і методів дослідження відповідає поставленій меті та науковим завданням, що дає право на висновок про достовірність і коректність отриманих пошукачем результатів, основних положень, висновків та рекомендацій.

За матеріалами дисертації надруковано 14 наукових праць / з них 7 у фахових наукових виданнях/, отримано два деклараційних патента України на корисну модель.

Характеристика роботи, оцінка результатів дослідження.

Дисертація викладена на 205 сторінках принтерного тексту, складається зі вступу, розділу огляду використаної літератури, одного розділу об'єктів і методів дослідження, двох розділів за матеріалами власних досліджень, опису текста аналіза та узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури та додатків. Робота проілюстрована 49 таблицями і 63 малюнками. Список джерел складає 151 найменувань, з них 114- кирилицею та 37-латинецею.

У Вступі пошукач обґрунтував та проаналізував стан стоматологічного здоров'я у дітей з вадами слуху, особливості їх психоемоційного статусу, роль цього статусу на розвиток основних стоматологічних захворювань, та відомі до цього часу заходи в профілактичній стоматології. Це дозволило чітко сформулювати мету та наукові завдання, висвітлити наукову новизну та практичну значимість результатів дослідження. Основна концепція, мета і завдання викладені аргументовано, зауважень до вступу немає.

Розділ 1 «Огляд літератури» /27 сторінок/ в цілому складено логічно, повноцінно, з достатнім аналітичним та синтетичним підходом, з узагальненням досягнень в проблемі стоматологічної профілактики, недоліками та перспективою подальших наукових досліджень.

Із зауважень слід зазначити відсутність власної назви що до розділу, пошукач нерідко збивається до інформації від першої особи замість аналізу фактів від третьої особи.

Другий розділ «Об'єкти і методи дослідження» /14 сторінок/ висвітлює обстежувані групи пацієнтів, клінічні методи, лабораторні методи в тому числі біохімічні, імунологічні, мікробіологічні. В розділі наводиться методика вивчення психоемоційного статусу у дітей з вродженою глухотою, обґрунтована схема профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань, статистичні методи дослідження.

В третьому розділі «Стан твердих тканин зубів і пародонта у дітей з уродженою глухотою до проведення лікувально-профілактичних заходів» /31 сторінка тексту/.

У розділі відтворено стан гігієни порожнини рота, твердих тканин зубів, тканин пародонта у дітей з уродженою глухотою. Одночасно з цим досліджені функціональні властивості, місцевий імунітет, окислювальний гомеостаз, антиоксидантна система і захисні спроможності за показниками ротової рідини; вивчено пейзаж мікробіоценозу зубної бляшки у дітей з уродженою глухотою та їх показники психоемоційного статусу до проведення дітям лікувально-профілактичних заходів.

Пошукач довів, що на тлі уродженої глухоти діти мають високу ступінь забрудненості порожнини рота, високу поширеність та інтенсивність карієсу зубів у порівнянні з дітьми, що мали здоровий слух, відверті ознаки враження ясен запальним процесом, суттєві відхилення показника КЛР та стану

окислювального гомеостазу, антиоксидантної системи та захисних можливостей в ротовій порожнині тощо, що можна розцінити як основні ланки ланцюга патогенезу демінералізації зубів та запалення ясен, які потребують відповідної медикаментозної корекції.

В якості зауважень до розділу. Слід зазначити, що у деяких діаграмах та рисунках / напр., 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 і т.д./ відсутні одиниці замірів показників, а в таблицях / нар., 3.1.2, 3.1.3., 3.4.1.2 і т.д./ завищені значення P до $P < 0,01$, що не відповідає дійсності.

Розділ 4 «Результати вивчення ефективності запропонованого лікувально-профілактичного комплексу» /58 сторінок/.

За розміром подачі текстового матеріалу та суттю представлених результатів власного дослідження розділ логічно віднести до центрального в дисертаційній роботі. Адже в ньому чітко представлені дані спостережень в динаміці клінічного, параклінічного та лабораторного характеру під впливом авторського ЛПК. Розроблений та запроваджений в клініку на дітях з уродженими вадами слуху ЛПК ендогенного та екзогенного спрямування володіє значною лікувально-профілактичною ефективністю на органах ротової порожнини, забезпечуючи стоматологічне здоров'я при регулярному та повноцінному його застосуванні. Превентивна дія ЛПК забезпечила високу ступінь профілактики карієсу зубів та запальних процесів тканин пародонта, що підтверджено адекватними показниками параклінічного та лабораторного характеру. Особливо це виразно виглядає при порівнянні показників з особами контрольної групи.

Зауваження до розділу відносяться до діаграм та таблиць як в третьому розділі. Редакційно невдала фраза останнього абзацу на стор. 127, а в останньому абзаці на стор.135 $P > 0,05$ не може бути достовірним.

В завершальному розділі «Обговорення результатів» / 11 сторінок/ в стислому та синтетичному вигляді викладається увесь зміст дисертиційного дослідження з логічними елементами аналізу та порівняння власних даних з відомими в науковій літературі, що доводить високу ефективність авторських лікувально- профілактичних заходів запропонованим ЛПК при його використанні на дітях з уродженими вадами слуху. В цьому слід вбачати логіку наукового пошуку та цінність його результату для науки і практики.

Слід підкреслити, що кожний розділ за власними результатами досліджень завершується короткими та змістовними резюме, що складає приємне враження завершеності фрагмента роботи.

Висновки /іх7/ складені змістовно та логічно у відповідності до отриманих результатів власних досліджень та відповідно запланованих наукових завдань у повному обсязі.

Практичні рекомендації /іх3/ досить стислі, конкретні та чіткі і можуть бути відтворені в клінічних умовах при сприйнятливих обставинах.

Список джерел використаної літератури в цілому відповідає темі дослідження та сучасним вимогам до дисертаційних робіт, але в окремих випадках має місце посилання на не зовсім друковані праці / автореферати дисертацій/ та дещо застарілі публікації.

В цілому дисертаційне дослідження виконане у повній відповідності з вимогами щодо кандидатських робіт, має ознаки сучасного бачення наукової проблеми в стоматології з підвищення ефективності профілактики і лікування основних стоматологічних захворювань у дітей з уродженою глухотою.

Дисертація представлена текстом на добротній літературній українській мові.

В плані дискусії пошукачеві слід надати пояснення на деякі питання:

1. Чи були випадки невдалого застосування ЛПК на Ваших тематичних дітях основних груп? Якщо так, то чим це пояснити?
2. На скільки запропонований Вами ЛПК для дітей з проблемами слуху більш ефективний, чим вибраний Вами прототип?
3. Який сенс у систематиці дослідних груп дітей за різним віком? Чому Ви не зосередили увагу лише на одній - 12-ти річних осіб?

Заключення

За обсягом виконаної роботи, актуальністю теми дослідження, науковою новизною, практичною цінністю та отриманими результатами дисертаційне дослідження ПРОКОПОВОЇ МАРІЇ ВЯЧЕСЛАВІВНИ на тему: «Профілактика карієсу зубів та захворювань тканин парадонта у дітей з вродженою глухотою», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22- стоматологія, відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінета Міністрів України № 423 від 07.03.2007р. / зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінета Міністрів України № 656 від 19.08.2015р./, а її автор Прокопова М.В. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22-стоматологія.

Офіційний опонент

професор кафедри стоматології Дніпропетровського медичного інституту традиційної і нетрадиційної медицини, доктор медичних наук,

професор

Є.Н.Дичко

Відгук

засвідчено

Лев

Фок



Дичко Є.Н.